

Innhold

1) Famis stab 2003	2
2) Prosjekter igangsatt under Fami - 2003	2
1) Arbeid, livsstil og helse.....	2
2) Sosialhjelpsklienters livsløp.....	3
3) Barnefattigdom i et dynamisk perspektiv	3
3) Prosjekter knyttet til Fami, finansiert via andre oppdragsgivere – under arbeid i 2003	3
1) Førtdispensjonering, inntektsdynamikk og inntektsfordeling	4
2) Den gode oppvekst – studie av fattigdom og sosial eksklusjon i barnefamilier.....	4
3) Poverty, social assistance and social inclusion – developments in Estonia and Latvia	4
4) Fattigdom og sosial eksklusjon – to sider av samme sak?.....	4
5) En kommunal indeks for barnefattigdom.....	5
6) Kartlegging av tjenester til bostedsløse	5
7) Integrering av innvandring; kvalifisering og et rommelig arbeidsmarked	5
8) Bostøtte og boutgifter	6
9) Barns levekår – betydningen av familiens økonomi for barns hverdag	6
10) Frivillige organisasjoners rolle i aktivisering og arbeidstrening	6
11) Levekårsforskning med barneperspektiv.....	7
4) Oversikt over publiseringer – pr 1/11 2003	7
Referee-artikler	7
Populærvitenskapelige artikler/presentasjoner.....	8
Rapporter, papers, bidrag til antologier mv.....	8
Innledninger og foredrag	9
5) Mediekontakt	10
6) Samarbeid	10
Vedlegg 1: Presentasjon av Fami på kontaktmøtet 30/11 2003	11
Vedlegg 2: Presentasjon av "Arbeid, livsstil og helse" på kontaktmøte 30/10 2003	15

1) Famis stab 2003

Axel West Pedersen, Tone Fløtten, Torild Hammer, Christer Hyggen, Thomas Lorentzen og Gudmund Hernes (fra 2005) er kontinuerlig tilknyttet programmet.

I tillegg har en rekke forskere fra begge institutter en løst tilknytning til programmet, enten på grunnlag av prosjekter finansiert over programmet, eller på grunnlag av prosjekter innenfor programmets temaområder som er finansiert via andre oppdrag.

Tre hovedfagsstudenter arbeider med prosjekter innenfor Famis temaområder

- Hanne Kjellås, student ved Sosiologi og samfunnsgeografi, UiO, skriver hovedoppgave om barnefattigdom
- Ingunn T. Stensholt, student ved Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi skriver hovedoppgave om barnefattigdom
- Pia Elisabeth Ianke, student ved institutt for sosiologi og samfunnsgeografi skriver hovedoppgave om fattigdom basert på data fra prosjektet Arbeid, livsstil og helse

2) Prosjekter igangsatt under Fami - 2003

1) Arbeid, livsstil og helse

Arbeid, livsstil og helse» er en longitudinell undersøkelse som har fulgt et landsrepresentativt utvalg av ungdom gjennom 8 år, først i 1985 og deretter i 1985, 1987, 1989 og 1993. Vi ønsket å gjenta denne undersøkelsen i 2003, 18 år etter den første datainnsamlingen. Respondentene var mellom 17 og 20 år i 1985 og er mellom 35 og 39 år gamle i 2003. Statistisk sentralbyrå gjennomfører datainnsamlingen nå, høsten 2003, og dataene vil ferdigstilles i februar 2004. Det vil også kobles til registeropplysninger om inntekt og omfanget av ulike offentlige ytelser for hvert år i perioden 1985 til 2003.

En hovedproblemstilling vil være å studere integreringen av unge sosialklienter på arbeidsmarkedet. Prosjektet fokuserer spesielt på to spørsmål:

- Fører langtidsledighet i ung alder til en varig utstøting fra arbeidsmarkedet, hvor hjelpeapparatet bidrar til en passiv godtakelse av rollen som arbeidsløs ?
- Hvilke veier går inn i arbeidslivet igjen, på hvilken måte og under hvilke betingelser ?

Forsker Torild Hammer

2) Sosialhjelpsklienters livsløp

Dette doktorgradsprosjektet vil være basert på analyser av data fra prosjektet arbeid, livsstil og helse. Datamaterialet gir mulighet til å studere både seleksjon til og virkninger av mottak av sosialhjelp. Det gir anledning til å skille mellom sambruk og vekselbruk, og å analysere forbruket av sosialhjelp ut fra tilpasning på arbeidsmarkedet og endringer i familiesituasjonen. Materialet egner seg spesielt godt til studier av det videre livsløpet til de som har mottatt sosialhjelp tidlig i livet.

Hva kjennetegner de som blir sosialhjelpsmottakere en eller flere ganger i perioden, versus de som ikke er forbrukere? Har forbruk av sosialhjelp i ung alder konsekvenser for evne til å forsørge seg selv senere i livet? Her vil vi særlig studere unge sosialhjelpsklienters videre karriere på arbeidsmarkedet sammenlignet med andre unge i normalbefolkningen. Vi vil videre studere samspillet mellom sosialhjelp, trygd og inntektsgivende arbeid over tid. Fungerer sosialhjelp passiviserende, og hva kjennetegner gjengangerne i sosialhjelpssystemet? I hvilken grad kan forbruket av sosialhjelp forklares ved endringer i familiesituasjonen og dermed endringer i inntektsgrunnlaget over tid?

Stipendiat: Christer Hyggen

3) Barnefattigdom i et dynamisk perspektiv

Prosjektet har to innfallsvinkler:

a) Inntektsdynamikk blant sosialhjelpsmottakere med barn

- Følger et kohort av barneforeldre der minst en av foreldrene mottar sosialhjelp fra 1995 til 2000.
- Belyse hvordan sosialhjelpsmottakere med barn klarer seg økonomisk over en årrekke.
- Inntektssammensetning og endringer i inntektssammensetningen over flere år.
- Spesielle grupper som utmerker seg ved permanent inntektsfattigdom?

b) Langsiktige følger av barnefattigdom.

- Reproduseres foreldrenes økonomisk marginaliserte posisjon hos barna som unge voksne?
- Forhindrer universalistiske velferdsordninger at fattigdom reproduseres?
- Plassering i arbeidsmarkedet, utdanning, inntektsnivå, inntektssammensetning og bruk av offentlige trygdeytelser.

Stipendiat: Thomas Lorentzen

3) Prosjekter knyttet til Fami, finansiert via andre oppdragsgivere – under arbeid i 2003

I tillegg til de prosjekter som igangsettes direkte under Fami, har vi både ønsket å knytte til oss forskere som allerede jobber med prosjekter som omhandler Famis problemstillinger, samt å hente inn nye prosjekter. Prosjekt 3, 5, 6 og 10 i oversikten nedenfor har blitt utviklet etter at Fami-bevilgningen ble gitt.

1) Før tidspensjonering, inntektsdynamikk og inntektsfordeling

En komparativ studie av Norge, Storbritannia og Tyskland.

Hensikten med dette prosjektet er å studere konsekvensene for inntektsnivå og inntektsfordeling av overgangen fra arbeid til pensjon og av variasjon i pensjoneringsadferd i tre land med forskjellige pensjonssystemer og med en forskjellig arbeidsmarkeds-situasjon: Norge, Storbritannia og Tyskland. Hvilke inntektsmessige konsekvenser har selve overgangen fra arbeid til pensjonering på individuelt nivå og hva skjer med den aggregerte inntektsfordelingen i det aldersintervallet man kan kalle tilbaketrekkingssfasen for en kohort av yrkesaktive? I tillegg til bearbeiding av relevant institusjonell informasjon vil prosjektet bli basert på analyser av longitudinelle mikro-data. De norske dataene vil bli hentet fra den såkalte FD-trygd som er utviklet av Statistisk Sentralbyrå, mens paneldata for Storbritannia og Tyskland vil bli hentet fra den såkalte Cross-National Equivalent File (CNEF).

Forsker: Axel West Pedersen

Avsluttes 2004/Oppdragsgiver: Norges forskningsråd

2) Den gode oppvekst – studie av fattigdom og sosial eksklusjon i barnefamilier

Hvordan fattigdom og sosial eksklusjon rammer barnefamilier og barn. Vi fokuserer på opplevelsen av mestring og ressursfordeling i barnefamilier, og vi framskaffer kunnskap om barnefattigdommens varighet.

Forskere: Tone Fløtten, Hanne C. Kavli, Thomas Lorentzen og Hanne Kjellås

Avsluttes i 2004/Oppdragsgiver: Norges forskningsråd

3) Poverty, social assistance and social inclusion – developments in Estonia and Latvia

Vi følger opp tidligere forskning om levekår i Baltikum. I dette treårige samarbeidet mellom Fafo, Universitetet i Tartu og Universitetet i Latvia skal vi studere sosialpolitiske endringer i Estland og Latvia.

Forskere: Liv Tørres, Arne Grønningsæter, Annette Brunowskis, Tone Fløtten

Avsluttes 2005/Oppdragsgiver: Norges forskningsråd

4) Fattigdom og sosial eksklusjon – to sider av samme sak?

Doktorgradsprosjekt, der vi drøfter forholdet mellom fattigdom og sosial eksklusjon. Vi anlegger et historisk og sammenliknende perspektiv og diskuterer hvilke konsekvenser det har for knapphet på andre levekårsressurser å være fattig i samfunn med ulikt velstandsnivå, ulik velferdspolitik og i ulik fase med hensyn til industrialisering og makroøkonomisk struktur.

Forsker: Tone Fløtten

Avsluttes 2003/ Oppdragsgiver: Norges forskningsråd

5) En kommunal indeks for barnefattigdom

Vi ser på barns økonomiske velferd og hvordan denne varierer avhengig av bosted. Aktuelle problemstillinger er: I hvilken grad er det store regionale/kommunale forskjeller i barns økonomiske velferd, og hva kan eventuelt forklare disse forskjellene? Hva kjenner tegner barnefamiliene som har dårlig økonomisk velferd, og er det regionale forskjeller i konstitueringen av disse familiene?

Forskere: Siri Ytrehus, Thomas Lorentzen, Tone Fløtten

Avsluttes 2004/Oppdragsgiver: Redd Barna

6) Kartlegging av tjenester til bostedsløse

Del av en større kartlegging, hvor også Norges byggforskningsinstitutt er med. Fafo kartlegger omfanget av tjenester til bostedsløse i Norge, samt hvilke typer tjenester som er etablert. Vi skal også gjennomføre en vurdering av tjenestetilbudet til bostedsløse. Vi skal foreta omfattende spørreundersøkelser i tjenesteapparatet og blant brukerne.

Forskere: Heidi Gautun og Siri Ytrehus

Avsluttes juni 2004/ Oppdragsgiver: Sosial- og helsedirektoratet

7) Integrering av innvandring; kvalifisering og et rommelig arbeidsmarked

Strategisk instituttprogram. To hovedutfordringer danner utgangspunktet for programmet:

- Personer med minoritetsbakgrunn må tilføres nødvendig kompetanse for å bli etterspurt, og
- Arbeidsgivere må få kunnskap og erfaringer som reduserer den usikkerheten de opplever ved å skulle ansette personer med minoritetsbakgrunn.

Spriket mellom sjenerøse offentlige bevilgninger til integreringstiltak og den begrensede måloppnåelsen har etter hvert ført til et kritisk søkelys på innholdet i kvalifiseringsarbeidet, både fra forskerhold og på politisk nivå. Forskningsresultater og politikkutforming peker i retning av en mer yrkesrettet, intensiv og individuelt tilpasset kvalifisering, der bedriftsintern kvalifisering spiller en klart sterkere rolle enn før.

Prosjektets mål er å få mer kunnskap om:

- Hvordan få deltakere og bedrifter til å trekke i samme retning?
- Hvilke krav må stilles til arbeidsgiver, arbeidstaker og utdanningssystem/hjelpeapparat for at opplæring på arbeidsplassen skal ha de ønskede effekter?
- Hvordan bør økonomiske incentiver utformes overfor hhv bedrifter og deltakere?

Forsker: Anne Britt Djuve

Avsluttes 2006/Oppdragsgiver: Norges forskningsråd

8) Bostøtte og boutgifter

Hensikten med dette prosjektet er å utrede behovet for en generell bostøtteordning i Norge. Ved hjelp av data fra levekårsundersøkelsen 2001 undersøkes sammenhengen mellom inntektsfattigdom på den ene siden og variasjon i boutgifter og boligvekår på den andre. Videre analyseres nedslagsfeltet til dagens bostøtteordning og det eksisterende regelverket diskuteres med utgangspunkt i sosialpolitiske og boligpolitiske målsetninger.

Forskere: Lars Gulbrandsen og Axel West Pedersen

Avsluttes våren 2003/Oppdragsgiver: Kommunal- og regionaldepartementet

9) Barns levekår – betydningen av familiens økonomi for barns hverdag

Hensikten med dette prosjektet er å undersøke sammenhengene mellom familiens økonomiske situasjon og barnas levekår og subjektive livskvalitet. Prosjektets longitudinelle karakter gjør det mulig å studere både kortsiktige og langsiktige virkninger av økonomiske problemer i ulike faser av oppveksten. Prosjektet består av tre hoveddeler:

- En landsdekkende og representativ spørreundersøkelse med barn og foreldre som informanter. Barnefamilier med vedvarende lav inntekt er systematisk overrepresentert i undersøkelsen. Første runde med intervjuer ble gjennomført av Statistisk sentralbyrå våren 2003 og det samme utvalget skal etter planen intervjues ytterligere to ganger i løpet av den tiårsperioden prosjektet varer.
- Kvalitative intervjuer med et mindre antall barn og foreldre
- En handlingsrettet del hvor man utvikler forslag til tiltak rettet mot barn og familier som befinner seg i en vanskelig økonomisk situasjon.

Forskere: Mona Sandbæk og Christin Knudsen Sture

Avsluttes 2013/Oppdragsgiver: Norske Kvinners Sanitetsforening

10) Frivillige organisasjoners rolle i aktivisering og arbeidstrening

Litteraturstudie.

I regjeringens *Tiltaksplan mot fattigdom* fremheves arbeidslivet som en hovedarena for skapelsen av et mer inkluderende samfunn. Tilknytning til arbeidslivet ses som avgjørende for å unngå fattigdom for den enkelte. Stortingsmeldingen fremhever viktigheten av å samarbeide med frivillige organisasjoner for å løse sosiale problemer, ikke blot på det forebyggende plan, men også i forhold til å løse integrasjonsoppgaver for å bringe arbeidsuføre inn i arbeidslivet. Som et blant flere initiativ for å hjelpe personer som varig eller over lengre tid har stått utenfor arbeidslivet nevnes muligheten for samarbeid med aktuelle frivillige organisasjoner om aktivisering og arbeidstrening. I samarbeid med disse organisasjoner ønsker regjeringen i første omgang å vurdere muligheten for å øke frivillige organisasjoners rolle i arbeidsintegrasjonen. Det er meningen at denne litteraturoversikt skal bidra til å styrke kunnskapsnivået på dette feltet.

Forsker: Ivan Harsløf

Avsluttes 2003/Oppdragsgiver: Sosial- og helsedirektoratet

11) Levekårsforskning med barneperspektiv

En analyse av levekår og levekårsforståelse i forhold til moderne barndom og ungdom i Norden.

I 2002 bevilget Nordisk Ministerråd midler til et forprosjekt om barn og unges levekår i Norden. Det er søkt om finansiering av hovedprosjekt fra 2004. Prosjektet har tre problemstillinger:

- Identifisering av levekår/sosialiseringsbetingelser. Hva slags variasjoner og mønstre i barn og unges levekår, sosial eksklusjon og velbefinnende finnes i de nordiske landene? Kjønn, klasse og etnisitet vil være viktige, analytiske dimensjoner i dette arbeidet.
- På bakgrunn av dette: Bidra til utvikling av robuste og velegnede sosiale indikatorer på barn og unges levekår som kan gjøre nordiske komparasjoner mulig, med utgangspunkt i et barne- og ungdomsperspektiv.
- Generere en omfattende indikator-database om barn og unges levekår, sosiale eksklusjon og velbefinnende i Norden, til bruk for policymakere og forskere. Denne databasen vil inkludere muligheter for registerbaserte sammenlikninger og sammenlikninger basert på surveystudier.

Det er etablert en nordisk prosjektgruppe bestående av Elisabeth Backe-Hansen og Ivar Frønes, Norge, Elisabet Näsman, Sverige og Mogens Christoffersen og Mohammad Azhar Ali, Danmark. Det er meningen å utvide gruppa hvis prosjektet får videre bevilgninger. Prosjektet inngår i et stort, internasjonalt forskningsnettverk, "Measuring and monitoring children's well-being"

Prosjektleder: Elisabeth Backe-Hansen

Avsluttes 2006 hvis videre finansiering/Oppdragsgiver: Nordisk Ministerråd

4) Oversikt over publiseringer – pr 1/11 2003

Referee-artikler

- Dahl, Espen og Thomas Lorentzen (2002) "Explaining exit to work among social assistance recipients in Norway: Heterogeneity or Dependency"? *European Sociological Review*. 19:5, pp.1-18.
- Dahl, Espen og Thomas Lorentzen (2003), "Dynamics of Social Assistance: the Norwegian experience in comparative perspective" i *International Journal of Social Welfare* 12:4
- Fløtten, Tone (2003) "Fattigdom i et velferdssamfunn" i *Tidsskrift for velferdsforskning*, 6:2

Populærvitenskapelige artikler/presentasjoner

- Fløtten, Tone (2003), "Hvordan har de fattige det?" *Samfunnsspeilet* 6/2003
- Fløtten, Tone og Axel West Pedersen (2003) Presentasjon av Fami – senter for studier av fattigdom, minstesikring og sosial integrasjon. *Tidsskrift for velferdsforskning* 6:2
- Pedersen, Axel West (2002) "Regjeringens tiltaksplan mot fattigdom: Sosialpolitisk kursendring eller mer av det samme?" *Trygd og Pensjon* 6/2002

Rapporter, papers, bidrag til antologier mv

- Bay, Ann-Helén og Axel West Pedersen (2003), "The limits of social solidarity: Popular attitudes towards basic income in a Nordic welfare state". Paper prepared for the Annual Conference of The Network for European Social Policy Analysis. Changing European Societies: The Role for Social Policy. Copenhagen November 14-15.
- Fløtten, Tone (2003), "The relationship between poverty and social exclusion". Bearbeidet versjon av key-note speech til konferanserapport ifm konferansen "Marginalisation and Social Exclusion", Ålesund 22-24 mai
- Gulbrandsen, Lars og Pedersen, Axel West (2003), "Statlig bostøtte i en markedsstyrt og eierdominert boligsektor." Paper presentert ved Nordisk seminarium om bostads- og urbanforskning. Insitutet for bostads- og urbanforskning, Uppsala Universitet. Gavle October 22-24.
- Gulbrandsen, Lars og Pedersen, Axel West (2003), *Bostøtte og boutgifter*. NOVA-report no. 19/03. Oslo: NOVA
- Hyggen, Christer (2003), "Work commitment among unemployed youth in Norway and Denmark". Paper presentert på konferansen "Marginalisation and Social Exclusion", Ålesund 22-24 mai
- Hyggen, Christer (2003), "Young Social Benefit Recipients in the European Welfare State – a life course perspective." Paper presentert på konferansen New Challenges to Welfare. Trends, Concepts and Policies. Final Conference COST A13, Oslo, 9 – 12 Oktober.
- Hyggen, Christer (2003), "Young Social Benefit Recipients in the European Welfare State – a life course perspective." Paper presentert på 6th conference of the European Sociological Association "Ageing Societies. New Sociology" September 23th – 26th, Murcia
- Lorentzen, Thomas (2003), "Active Labour Market Programmes in Norway: Are they helpful for the disadvantaged?". Paper presentert på Workshop on Social Work with Long-term Recipients of Social Assistance, Stockholm, Sweden, February 2, 2003.

- Lorentzen, Thomas (2003), "Active Labour Market Programmes in Norway: Are they helpful for the disadvantaged?". Paper presentert på Hawaii International Conference of Social Science, June 12 – 15, 2003.
- Pedersen, Axel West (2003), "The consensual approach to poverty revisited: A critical evaluation, a modified procedure, and an application to Norwegian data." Paper presentert på konferansen "Marginalisation and Social Exclusion", Ålesund 22-24 mai
- Pedersen, Axel West (2003), "La desigualdad como privación relativa: aspectos teóricos y consecuencias para la investigación empirica", pp. 179-214 in Ana M. Guillén Rodríguez and Santiago Álvarez García (eds) *Viejas y nuevas desibualtades: retos para la proteccion social. Madrid Thomson Civitas.*

Innledninger og foredrag

Tone Fløtten:

- "Fattigdom i Norge – storm i et vannglass eller sosiologisk utfordring?" Innledning på *Sosiologenes vinterseminar*, Skeikampen, januar 2003
- "Fattigdom i Norge: Utbredelse, forklaringer og tiltak". Innledning på *Fattigdomskonferanse*, Høyskolen i Volda, 7. februar
- "The concept of poverty in relation to social exclusion". Keynote speech at the International Research Conference *Marginalisation and Social Exclusion*, in Ålesund, Norway, 22-24 May
- "Poverty in rich countries". Innledning på *ISCW European Regional Conference*, Oslo, 11. – 14. June 2003
- "Presentation of Fami". *Workshop between Norwegian, Estonian and Latvian researchers in relation to a comparative project on poverty, exclusion and social policy*. Riga, June 2003
- "Presentation of Fami". *Workshop at Fafo in relation to a comparative project on child psychiatry*
- "Fattigdomsforskerne og de frivillige organisasjonene – hvordan samarbeide?" Innledning på *Redd barnas nettverksmøte*, 27/8 2003
- "Fattigdom, materielle levekår og sosial eksklusjon – heterogenitet eller homogenitet" Innledning på *SSB*, 9/10 2003

Axel West Pedersen:

- "Trenger vi å ha begrep om fattigdom?" Innledning på NOVAs instituttseminar om Marginalisering og sosial eksklusjon, Vettle konferansehotell 10 mars.
- "Bostøtteordningen som tiltak mot fattigdom." Innledning på *Redd barnas nettverksmøte*, 27. august 2003

5) Mediekontakt

I løpet av året har Famis medarbeidere har formidlet kunnskap omkring programmets problemstillinger bl.a. til: Aftenposten, Dagbladet, Dagsavisen, Klassekampen, Bergens Tidende, Stavanger Aftenblad, Rogalands Avis, Bergensavisen, Dagens Næringsliv, Adresseavisa, Fontene, Velferd, Nettavisen, P4, NRK Radio, Forskningsrådets nettside.

6) Samarbeid

- Gruppe for inkluderende velferd, Høyskolen i Oslo
- Nettverkspartner i forbindelse med prosjektet "Førtidspensjonering, inntektsdynamikk og inntektsfordeling": PhD Asghar Zaidi, London School of Economics.
- Nettverkspartnere i forbindelse med prosjektet "Poverty, social assistance and social inclusion – developments in Estonia and Latvia": Prof. Dagmar Kutsar and Avo Trumm, University of Tartu, Prof. Feliciana Rajecska and Ilze Trapenziere, Riga University
- Den nordiske referansegruppa: Björn Halleröd, Universitetet i Umeå, Olli Kangas, Universitetet i Turku, Stein Ringen, Universitetet i Oxford og Nina Smith, Handelshøyskolen i Århus.
- Fafo samarbeider med "Harvard program on inequality and social policy", Flere av Famis forskere vil være involvert
- Nettverkspartnere i forbindelse med prosjektet Arbeid, helse og livsstil: Professor David Raffe, University of Edinburgh og Dr. Isabelle Recontillet, Universitetet i Aix-en-Provence
- Nettverkspartnere i forbindelse med barnefattigdom: Det europeisk/amerikanske nettverket "Measuring and monitoring children's well-being". Arbeidet har pågått siden 1990-tallet, med professor Asher ben-Arieh, Hebrew University i Jerusalem, som pådriver og leder. Det er også et nært samarbeid med Chapin Hall, University of Chicago.

Vedlegg 1: Presentasjon av Fami på kontaktmøtet 30/11 2003

Hva er vi opptatt av?

- Hvilke prosesser/mekanismer leder til fattigdom og utestengning?
 - Hva betyr individuelle forhold?
 - Hva betyr velferdspolitik?
 - Hva betyr muligheter og begrensninger i arbeidslivet?
- Samspill mellom individ, marked og politikk:
 - Beskytter offentlige overføringer mot fattigdom?
 - Fremmer offentlige overføringer deltakelse i arbeidsmarkedet?
- Kulturelt og etnisk mangfold
- Kunnskap og erfaringer fra frivillige organisasjoner
- Kunnskap og erfaringer fra andre land

Fami

Fami's 5 satsningsområder

1. Begrepsutvikling og normative perspektiver?

- Er forskernes oppfatning riktig?
- Er fattigdom det samme for alle grupper i befolkningen?
- Hvilken fattigdomsforståelse skal "gjelde"?

2. Marginaliseringsprosesser og kritiske livsfaser?

- Arbeid, livsstil og helse
- Barnefattigdom

Fami

3. Fattigdom/eksklusjon i et multietnisk perspektiv

- Gjennomgangstema
- Hva forklarer eventuelle forskjeller i
 - Økonomisk fattigdom
 - Sosialhjelps- og trygdebruk
 - Inntektsmobilitet og langtidsfattigdom
 - "Working poor"
 - Pensjoneringsatferd og inntektsforhold etter pensjonsalder
- Fra utdanning til arbeid for etnisk minoritetsungdom
- Kvalifisering til arbeidslivet

Fami

4. Tiltak mot fattigdom/eksklusjon

- Arbeid, livsstil og helse
- Erfaringer med/syn på det offentlige hjelpeapparatet
- Hvordan best bekjempe fattigdom i ulike grupper?
- Bostøtte
- Bostedsløse

Fami

5. Kunnskapsbank

- Nettside (www.fami.no) med løpende informasjon om
 - Fattigdom i Norge og andre land
 - Tiltak mot fattigdom
 - Politisk utvikling
 - Oversikt over relevante nettsteder, litteratur
 - Presentasjon av Famis arbeid og publikasjoner
- Nyhetsbrev
- Konferanser/seminarer/nettverksmøter
- Foredrag/kronikker/debattinnlegg

Fami

Aktiviteter 2003

- Oppstart av 2 dr.grader
- Oppstart av Arbeid, livsstil og helse
- Arbeid med internasjonal konferanse (Sos, Giv, Fami)
- Arbeid med å utvikle nettside (www.fami.no)
- Referee-artikler, papers, bidrag i antologier, samt populærvitenskapelige framstillinger
- Internseminarer
- Mediakontakt
- Felles metodeseminar med Giv
- Nye fattigdomsprosjekter

Fami

Doktorgrad - Barnefattigdom

2 innfallsvinkler:

- **Inntektsdynamikk blant sosialhjelpsmottakere med barn**
 - Følger et kohort av barneforeldre der minst en av foreldrene mottar sosialhjelp fra 1995 til 2000.
 - Belyse hvordan sosialhjelpsmottakere med barn klarer seg økonomisk over en årrekke.
 - Inntektssammensetning og endringer i inntektssammensetningen over flere år.
 - Spesielle grupper som utmerker seg ved permanent inntektsfattigdom?
- **Langsiktige følger av barnefattigdom.**
 - Reprodueres foreldrenes økonomisk marginaliserte posisjon hos barna som unge voksne?
 - Forhindrer universalistiske velferdsordninger at fattigdom reproduseres?
 - Plassering i arbeidsmarkedet, utdanning, inntektsnivå, inntektssammensetning og bruk av offentlige trygdeytelser.

Fami

Vedlegg 2: Presentasjon av "Arbeid, livsstil og helse" på kontaktmøte 30/10 2003

Datainnsamling

- Alle undersøkelser er gjennomført av SSB
- Representative utvalg, vektet i 1985 med ulik treksannsynlighet
 - Arbeidsledig 100%
 - Arbeid 75%
 - Utdanning 25%

Utvalg

	2005 (17-20 år)	1985 (17-20 år) (n=1997) 85%
Frankrike	2007	1987 (19-22 år) (N= 1530) 80%
UK	2009	1989 (21-24 år) (n=1473) 74%
		1993 (25-28 år) (n=1462) 73%
		2003 (35-38 år) ?

Registerdata som kobles til undersøkelsen

Registerdata pr. år : Sosialhjelp, trygd, attføring/rehabilitering, utdanning, sivilstand, kriminalitet (fram til 1993)

Temaer som dekkes i spørreskjemaene til Arbeid, livsstil og helse. (Der det står ja er likelydende spørsmål stilt)

	1985	1987	1989	1993	2003
Tilfreds med skole/jobb	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Yrkesplaner	13 sp	Nei	Nei	Nei	Nei
Drop ut skole	Ja	ja	ja	Ja	Ja
Hvorfor	8 sp	nei	nei	Nei	?
Foreldres utd.	Ja				
Foreldres yrke	Ja				
Erfaring arb.kontor/tiltak	9 sp	Ja	Ja	Ja	Ja
Yrkesveiledning	3 sp	nei	Nei	Nei	Nei
Arbeidssøking	7 sp	Ja	Ja	Ja	Ja
Utdanning under arbeid	Ja	Nei	Nei	Nei	?
Arbeidstilpasning	7 sp	14 sp	14 sp	14 sp	14 sp
Arbeid under utdanning timer	2 sp	Ja	Ja	Ja	?
Fysisk Helse	2 sp	Ja	Ja	Ja	Ja
Psykisk helse	2 sp	14 sp	14 sp	14 sp	14 sp
Arbeidsledighet	5 sp	10 sp	10 sp	20 sp	20 sp
Lønn	Nei	Ja	Ja	Ja	Ja
Type arbeid	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Arbeidserfaring	5 sp	10 sp	10 sp	10 sp	10 sp
Mismatch utdanning/ arbeid	Ja	Nei	Nei	Ja	Ja
Utdanning	4 sp	4 sp	4 sp	4 sp	4 sp
Arbeidsmotivasjon	Ja	Nei	Nei	6 sp	
Sykefravær	Nei	Ja	Ja	Ja	Ja
Mestring av ledighet	Nei	Nei	10 sp	20 sp	20 sp
Fagorganisering	Nei	Ja	Ja	Ja	Ja
Sosialt nettverk	Nei	3 sp	Ja	Ja	Ja
Rusmiddelbruk	Nei	Ja	Ja	Ja	Ja
Sivilstand	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Inntektsgrunnlag	Nei	Ja	Ja	Ja	Ja
Barn	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Boligsituasjon	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja

Mange av spørsmålene er hentet fra Arbeidsdirektoratets tidligere ungdomsundersøkelse (før 1985), Levekårsundersøkelsene (Arbeidstilpasning, Arbeid, Mestring av ledighet, arbeidssøking 1987) og Helseundersøkelsen (Psykisk og fysisk helse 1987). Alle er gjennomført av Statistisk sentralbyrå. I tillegg er det hentet en rekke indekser fra internasjonal forskning: Employment Commitment (Warr et al 1979), Psykisk helse, HSCL (Derogatis et al 1975), Rusmiddelbruk, (Sifa 1987).

Integrering av unge arbeidstakere i et livsløpsperspektiv.

SSB og Torild Hammer

1. Fører langtidsledighet i ung alder til en varig utstøting fra arbeidsmarkedet, hvor hjelpeapparatet bidrar til en passiv godtakelse av rollen som arbeidsløs?
2. Hva slags arbeidsbetingelser karakteriserer første jobb, og hvordan påvirkes dette av utdanning og sosial bakgrunn?
 - Er første jobb i samsvar med egne yrkesplaner?
3. I hvilken grad synes inngangen på arbeidsmarkedet å påvirke senere karriere og arbeidstilpasning?
4. Er det noen sammenheng mellom sosial bakgrunn og deltidsarbeid ved siden av skole eller studier?
5. Påvirker deltidsarbeid sannsynligheten for å droppe ut av skolen?
6. Har deltidsarbeid betydning for senere karriere i arbeidslivet?
7. Er det riktig at langtidsledige unge er arbeidsuvillige unge som lever godt på offentlig støtte? Finner det sted en endring av arbeidsmotivasjon etter hvert som de blir eldre?
8. Integrering: Hvilke veier går inn i arbeidslivet igjen, på hvilken måte og under hvilke betingelser?
9. Endringer i integrering av risikogrupper på arbeidsmarkedet over en tyve års periode i et komparativt perspektiv.